

regionaal historisch centrum eindhoven

nieuwsbrief

22 maart 2018

Het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven fungeert als geheugen voor de regio Zuidoost-Brabant, met kilometers particuliere en overheidsarchieven, een uitgebreide bibliotheek- en documentatiecollectie en beeldmateriaal in veel verschijningsvormen; van glasnegatief tot poster van de Effenaar. Medewerkers van het RHCE spannen zich ieder vanuit zijn of haar vakgebied in om al dit bijzondere materiaal in de juiste vorm benaderbaar en raadpleegbaar te maken voor de samenleving. Dit is een belangrijke taak. Ons (gedeeld) verleden doet er toe.

Bij het RHCE zijn verschillende ontwikkelingen gaande. Nagegaan wordt hoe de organisatie ook in de toekomst het werk kan doen, gegeven de eisen die tegenwoordig aan een instelling als deze worden gesteld. Sprake is van toenemende digitalisering, belangstelling van burgers en instellingen, noodzaak van servicegerichtheid et cetera. Op de bedoelde ontwikkelingen wordt elders ingegaan; ondertussen gaat RHCE door met zijn taken, getuige de volgende onderwerpen:

Overbrenging van overheidsarchieven:

het belang van eenduidigheid en uniformiteit

Terwijl de gemeenten gestaag doorgaan met de digitalisering van de documenten van hun administratie zijn er ook nog veel papieren, ofwel analoge, documenten. Van elke meter papieren stukken die door een gemeente uit het samenwerkingsverband van de Metropoolregio Eindhoven wordt geproduceerd, wordt na zorgvuldige selectie uiteindelijk twintig procent opgenomen in de bewaarplaats van gemeentelijke archieven, het archiefdepot van het RHCE. Gemeenten zijn ingevolge de Archiefwet 1995 namelijk verplicht hun archieven na twintig jaar over te brengen naar zo'n archiefbewaarplaats. In dit kader ontvangt het RHCE in 2018 driehonderd strekkende meter archief, afkomstig van acht gemeenten en van een openbaar lichaam in de regio. Overbrenging van archief vindt meestal plaats in blokken van telkens tien jaar. Om dit proces efficiënt te laten verlopen werkt het RHCE nauw samen met de desbetreffende DIV-afdeling van een gemeente. Dit gebeurt aan de hand van een normdocument, ontwikkeld door het RHCE. Hierin is nauwkeurig en stapsgewijs omschreven waaraan het archief zowel inhoudelijk als materieel moet voldoen. Bij een archief hoort ook een inventaris. Daarin is volgens de regelen der kunst de inhoud van de vele honderden genummerde mappen beknopt doch nauwkeurig omschreven.

Door het consequent toepassen van het normdocument ontstaat eenduidigheid en uniformiteit. Daarmee draagt het RHCE bij aan de soms uiteenlopende belangen van archiefeigenaren en -gebruikers. De overdracht zorgt voor 'lucht' in de vaak krappe opslagruimte in het gemeentehuis. De informatie staat na overdracht weliswaar fysiek op afstand, maar is inhoudelijk goed toegankelijk. Dat dient niet alleen de desbetreffende gemeente, maar ook andere gebruikers; onderzoekers en rechtzoekende burgers bijvoorbeeld. En dat is precies wat de Archiefwet voorstaat: openbaarheid en

terbeschikkingstelling van overheidsinformatie. Het normdocument is hiermee een bewezen methodiek met meerwaarde voor de regionale cultuurhistorie.

Educatie – ArchiefAtelier

ArchiefAtelier is een educatief programma voor het basisonderwijs, ontwikkeld door het RHCe. Het programma brengt honderden basisschoolleerlingen in contact met de wondere wereld van inkt en pigment.

Rond 1450 werd de boekdrukkunst uitgevonden, waarmee handgeschreven boeken al snel achterhaald gevonden werden. Duizenden van deze boeken zijn daarom in de eeuwen daarna uit elkaar gehaald. Boekbinders pasten een vorm van recycling toe door delen van kaften en bladen als bind- en verstevigingsmateriaal in nieuwe boeken te gebruiken. Deze middeleeuwse fragmenten reisden als het ware als verstekelingen door de tijd en komen tevoorschijn zodra een boekband wordt gerestaureerd. Wat deze fragmenten zo bijzonder maakt is dat ze bijna de enige bewaard gebleven archiefstukken zijn waarop met gekleurde inkt is geschreven. Lange tijd was het moeilijk en kostbaar om gekleurde inkt te maken. In veel oude archiefbronnen zien we daarom alleen bruine teksten en tekeningetjes gemaakt met ijzergallus-inkt. Schrijvers die wel met gekleurde inkten schreven, tekenden en kleurden, genoten vaak groot aanzien. In ArchiefAtelier gaan leerlingen van basisscholen uit de regio op onderzoek uit in de wereld van kleur en pigment en leren ze wat “een afzetter” doet. Weet u het?

Studenten Summa College oog in oog met oorlogsbronnen

Leerlingen Summa College

leggen herinneringen aan de oorlog vast

Verzamelde oorlogsverhalen

Leerlingen van
het Summa
College
verzamelen
de laatste
oorlogsverhalen
uit eerste hand.

Jesper de Vaan
redactie@ed.nl
Eindhoven

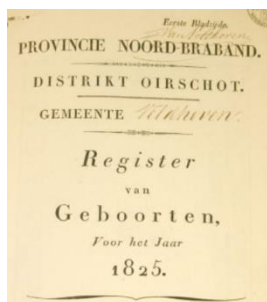
(zie ook het Eindhovens Dagblad van 22 maart 2018, regiopagina's 4 en 5)

Eenentwintig eerstejaars studenten van de studierichting Sociaal Maatschappelijke Dienstverlening van het Eindhovense Summa College brachten op 8 maart een bezoek aan het RHCe ter voorbereiding op een schoolopdracht; te weten mensen interviewen over hun herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog en deze vervolgens verwerken tot een artikel. De artikelen zullen door het Summa College worden gebundeld en gepresenteerd. Meer daarover in een volgende nieuwsbrief. De studenten keken in het archiefdepot hun ogen uit. Met name de met bibberige hand en met potlood geschreven afscheidsbrieven van twee broers uit Geldrop die geëxecuteerd zijn in kamp Vught maakten veel indruk. Ook de bonnen voor alle soorten levensmiddelen en de handgeschreven lijsten met bij bombardementen omgekomen personen en kistnummer maakten de voorbije oorlog persoonlijk en invoelbaar.

Eindhoven geeft beeldmateriaal vrij

Naast archieven beheert het RHCe veel beeldmateriaal. Ook de gemeente Eindhoven heeft een grote beeldcollectie met foto's, films, prenten, kaarten en plattegronden. Dit materiaal geeft letterlijk een goed beeld van de stad Eindhoven door de jaren heen, en is bij ons publiek razend populair. Auteursrechten beletten echter dat dit materiaal zomaar via het internet getoond kan worden. Op initiatief van het RHCe heeft de gemeente Eindhoven een belangrijk en verstrekkend besluit genomen, namelijk door een zogenaamde *Creative Commons Zero Licentie* af te geven. Hierin staat dat al het beeldmateriaal waarvan de gemeente zelf het auteursrecht heeft, volledig vrij ter beschikking van het publiek komt. In de online beeldbank van het RHCe kan daardoor iedereen op zoek naar foto's van de eigen woonwijk, de Markt als busstation, het huis of de winkel van opa en oma, de verkeerschaos bij de Woenselse overweg, de stadsuitbreidingen en nog veel meer. Intussen heeft de gemeente Someren het voorbeeld van Eindhoven gevolgd en is het RHCe nu in gesprek met de gemeente Helmond. Het streven is om dit met alle aangesloten gemeenten te regelen.

Bevolkingsgegevens online toegankelijk in woord en beeld

De afgelopen vijf jaar zijn medewerkers en vrijwilligers bezig geweest met het toegankelijk maken van persoonsgegevens zoals vastgelegd in de kerkelijke doop-, trouw- en begraafregisters en de gemeentelijke burgerlijke stand- en bevolkingsregisters. Tegelijkertijd zijn deze bronnen gedigitaliseerd - ruim een miljoen scans! - en gekoppeld aan vijf miljoen persoonsrecords. Hiermee zijn alle registers nu online toegankelijk en doorzoekbaar op naam, zowel via de landelijke site zoekjestamboom.nl als onze eigen site rhceindhoven.nl. En daar wordt grif gebruik van gemaakt getuige de meer dan een half miljoen zoekacties in de voorbije drie maanden. De laatste nieuwe indexen die in 2018 online zijn gezet zijn:

> Geboorteregister Nuenen 1903-1912.

> Registers van de rooms-katholieke begraafplaats aan de Molenstraat te Helmond. De inhoud betreft een alfabetische persoonsindex van ruim 16.000 begraven personen over de periode van 1880 t/m 1967.

InBrabant, tijdschrift voor Brabants Erfgoed (nr. 1-2018) met twee artikelen in relatie tot het RHCe

> *De collectie Effenaaraffiches die opgenomen is in de RHCe-beeldcollectie en voor het publiek toegankelijk is gemaakt via de online beeldbank van het RHCe. Met affiches van de 'easy rider' van de Peel, Ad van Meurs, tot Red Hot Chili Peppers en Doe Maar.*

> *De menukaarten in het familiearchief van notaris Fens. Aan de hand van deze bijzondere en unieke bron wordt ons een kijkje gegund in het leven van de elite van een eeuw geleden.*

Het geheugen van de regio

De door het RHCe bewaarde informatiebronnen worden veelvuldig gebruikt voor uiteenlopende doeleinden, onder andere voor

Boeken en tijdschriften: binnenkort verschijnen

> *De kleine geschiedenis van Eindhoven voor Dummies* (BBNC uitgevers)

> Een nieuwe aflevering van de serie *150 jaar leven in Eindhoven* (uitgeverij Optima)

Televisie:

> Omroep BNNVARA werkt aan een documentaireserie over vrouwenemancipatie en vrouwenarbeid, waarin onder meer aandacht zal zijn voor de voormalige Philipsfabriek in Veldhoven.

Lopende exposities:

> Tot en met 21 oktober toont Museum Helmond een tentoonstelling over (bijna) *100 jaar trouwen in Kasteel Helmond*. Vanaf 1923 wordt er in het kasteel getrouwd. Reden te meer voor het museum om in de geschiedenis te duiken en het publiek te laten zien hoe er sindsdien is getrouwd in Kasteel Helmond. Met foto's uit de beeldcollectie van het RHCE.

> De door het RHCE ontwikkelde expositie over *Honderd jaar algemeen kiesrecht in Eindhoven* is na de expositie in het Eindhovense stadhuis nu te bekijken in de Openbare Bibliotheek De Witte Dame.

> In Museum Klok & Peel Asten is een expositie ingericht over de *Klokkenroof* tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het verbeeldt het verhaal van de roof van 6.700 luidklokken uit Nederlandse kerktorens. De Duitse bezetter gebruikte de bronzen luidklokken om er grondstoffen uit te winnen voor de wapenindustrie. Met beeld- en geluidmateriaal uit de beeldcollectie van het RHCE.

> De tekeningen gemaakt kort na de Tweede Wereldoorlog door leerlingen van het Eindhovense Catharinalyceum, inmiddels bekend onder de naam *Meisjes van Toen*, zijn nu te zien in Museum Klok & Peel. Deze prachtige tekeningen die op indringende wijze de oorlog tonen gezien door kinderoogen, zijn ook online te bekijken via de speciale RHCE-site meisjesvantoen.nl.

Weetje

Wist u dat er aan de hand van bij het RHCE aanwezige bronnen tot op de dag van vandaag gespeurd wordt naar niet ontplofte explosieven uit de Tweede Wereldoorlog?

***Is uw nieuwsgierigheid gewekt
en wilt u zelf een keer een kijkje achter de schermen nemen?
We ontvangen u graag!***

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven

Raiffeisenstraat 18
5611 CH Eindhoven
www.rhc-eindhoven.nl

Postbus 191
5600 AD Eindhoven
info@rhc-eindhoven.nl